

Achtergronden bij het nieuws

zondag 2 augustus 2015

De Limburgen bijeen? Nog even wachten!

Even wachten voor we Vlaanderen en Nederland samenvoegen. Nederlanders hebben warmere gevoelens voor Vlamingen dan omgekeerd. De beide Limburgen dan? Ook niet doen. Nederlandse Limburgers verschillen meer van Belgische Limburgers dan van Groningers. Het zijn pikante conclusies van de professor Paul Wouters, Belg van geboorte, maar met dertig jaar woon- en werkervaring in Nederland.

door Paul van Gageldonk

Paul Wouters

De titel van zijn boek, Nederland-België, met die burens heb je geen vrienden meer nodig, vraagt om nadere uitleg. „Het is licht ironisch bedoeld. De relatie tussen Belgen en Nederlanders is nogal eenzijdig. Asymmetrisch. De Nederlander vindt de Belg bij voorbaat een sympathiek mens. Bescheiden. Bourgondisch. Makkelijk in de omgang.

Maar de Belg heeft dat soort warme gevoelens helemaal niet bij de Nederlander. De Nederlander is voor de Belg wat de Duitser is voor de Nederlander. Hij weet het allemaal. Het woord dat het meest geassocieerd wordt met de Nederlander is 'arrogant'."

Directheid

Volgens Wouters heeft de Belg minder profiel dan de Nederlander. De Belg is minder assertief, onder het motto: eigen lof stinkt. „Maar dat wil nog niet zeggen dat hij bescheiden is. Hij blaast alleen niet hoog van de toren. Nederlanders zeggen wel dat ze hun hoofd onder het maaiveld houden, maar dat is pertinent niet waar. Ze hebben overall een mening over en iedereen mag het weten

ook.

Maar die zogenaamde directheid van de Nederlander heeft ook zijn grenzen. Ongemakkelijke boodschappen, daar heeft hij problemen mee. Ik kom als organisatiedeskundige vaak bij bedrijven en instanties, waar men het moeilijk vindt om elkaar aan te spreken. Dan gaat het dus om feedback, moeilijke boodschappen overbrengen. Dat is dan in dat directe land! Ik hoor op nogal wat plekken, ook in overheidsorganisaties: er heerst hier een angstcultuur. Dat hoor ik dus in Nederland! Ook van mensen met een goudgerand arbeidscontract, mensen die je niet kunt ontslaan, ook al knijpen ze in de billen van twee secretaresses tegelijk. Waar ze angstig voor zijn? Ik weet het bij God niet. Maar moedig zijn ze zeker niet, hoor."

Wenselijkheid

De Nederlander lijdt volgens Wouters aan een hoge graad van sociale wenselijkheid.

„Veel meer dan de Belg in ieder geval. De Tocqueville zei destijds over de Amerikanen: 'zij hebben de meningen van de medemens tot norm voor hun eigen overtuiging genomen'. Sociale wenselijkheid. België is ook een egalitaire samenleving. Maar wel minder dan Nederland. Kwestie van machtsafstand. In België speelt autoriteit nog altijd een veel grotere rol dan in Nederland. Minder inspraak, minder overleg. België is nog een bolwerk van patriarchale toestanden, vergelijkenderwijs. Nederlanders hebben een heel sterk wij-gevoel. Dat is die sociale wenselijkheid. Aan de andere kant hebben ze ook een individualistische pretentie. Zo van: kijk mij eens; ik ben zo interessant. Dat superioriteitsgevoel vind je terug in de manier waarop Nederlanders zich manifesteren als supporters bij sportwedstrijden. Oranje, opgestuwd in de vaart der volkeren. De slimme manier waarop ze daarmee ook aan merchandising doen. Het Holland Heineken House en zo."

Limburg

Nog zo'n illusie, de droom van wijlen gouverneur Steve Stevaert: een verenigd Limburg.

„Er is wel degelijk een kloof tussen de beide Limburgen. Men denkt: die Limburgers, dat is één pot nat. Ik zeg nee. De Limburgers ervaren zelf ook het verschil tussen België en Nederland. Ik heb als interim gewerkt in Nederlands Limburg, als hoofd van de sociale dienst in een gemeente. Wat ik lastig vond was dat als het spannend wordt, ze onder elkaar Limburgs gaan praten. Je staat er voor spek en bonen bij. Dan zeg ik: 'hallo, ik ben er ook nog, hoor'. Sommige dingen ontgaan je daardoor. Maar over het algemeen zijn Nederlandse Limburgers niet anders dan andere Nederlanders. En al die Nederlanders zijn anders dan de Belgen."

Gedoe

De professor geeft een voorbeeld.

„De Universiteit van Maastricht heeft een gezamenlijke opleiding gestart met het Limburgs Universitair Centrum Diepenbeek. Maar dat lukte pas na heel veel gedoe. Ze wonen maar twintig kilometer van elkaar. Maar er was een flinke kloof.

Dat kwam tot uiting in het toneelstuk, dat werd opgevoerd tijdens de feestelijke viering van de samenwerking. Daar werden alle verschillen op een hilarische en expliciete manier naar voren gebracht. De passieve houding tegenover de assertieve houding. Communiceren op een expliciete manier tegenover degenen, van wie je moet raden wat ze bedoelen. Een afspraak maken met de

agenda erbij, tegenover iemand die zegt: ja, we zullen wel zien wat we gaan doen tegen de tijd dat het zover is. Met alle irritaties van dien.

Daar kwam alles samen. België-Nederland. Het was een feest der herkenning. Als organisatiedeskundige houd ik daar rekening mee, met die cultuurverschillen. Je kunt wel zeggen: die Belgen houden zich niet aan de afspraken, maar dan moet je je toch even realiseren dit iets anders is dan slechte wil."

Trilband

Wouters noemt nog een voorbeeld, dat van het bedrijf dat de PowerPlate lanceerde, een trilband die zorgt voor sterkere spieren en gewichtsverlies.

„De firma had zowel vestiging in Nederlands-Limburg als een in Belgisch-Limburg, met zo'n honderd werknemers. Ze werden samengevoegd tot één bedrijf, dat ging werken vanuit Belgisch-Limburg. Ik deed er een kwaliteitsproject, maar de kansen waren niet zo groot. Bij zo'n project moet je niet teveel zand in de machine hebben, in de zin van wantrouwen. Na drie jaar fusie waren Belgen en Nederlanders nog altijd elkaar vanuit de loopgraven aan het beschieten. Als er wat fout ging, had de ander het altijd gedaan. Dat was echt België-Nederland. Daar kwamen de culturele verschillen weer naar boven. Ze verstonden elkaar zo slecht."

Evolutie

Toch blijkt er in Vlaanderen sinds enkele decennia een culturele evolutie aan de gang te zijn.

„De Vlamingen zijn een zelfbewust volk aan het worden. De kloof met de Nederlanders wordt wat kleiner. Vlaamse jongeren vinden dat assertieve van de Nederlander wel cool. Jongeren ontmoeten elkaar ook vaker dan vroeger. Denk maar aan al die grote popfestivals in beide landen. De Belgische media zijn meer vernederlandst en veramerikaanst. Snel, commercieel. Zelfs één van de Nationale Instituten hier wordt afgeschaft: de omroepster. Stel je voor! Die was er om de kijker aan het handje mee te nemen, om onzekerheden te vermijden. Het huidige succes in het voetbal helpt mee in dat proces. Wij, de Belgen, tellen mee. We hadden Eddy Merckx. En nu de Rode Duivels. Je hebt zo'n succes nodig. Cultuur heeft vele lagen. Je hebt gemeenschappelijke helden nodig. Gemeenschappelijke verhalen, over de geschiedenis bijvoorbeeld. De Gulden Sporenslag is als slag niet zo belangrijk. Maar van het verhaal worden de kinderen in de lagere school nog altijd vrolijk. Want de meester vertelt hoe wij, wij, de Fransen versloegen."

Gelukniveau

De conclusie van Wouters: een mens kan beter Nederlander zijn.

„Dat is puur rationeel bekeken. Als een ooievaar kon bepalen waar hij een kindje zou droppen, dan zou hij dat eerder in Nederland doen dan in België. Daar heeft het de grootste kans dat het gelukkig wordt. Dat is de beste keus van de consumentengids: Nederland. Alle cijfers die we daar over hebben, wijzen in die richting. Het verdienvermogen is hoger. Het gelukniveau is hoger. Duidelijke zaak."

Wouters woonde en werkte bijna dertig jaar in Nederland. Nu hij teruggekeerd is in zijn geboorteland, blijkt hij tussen wal en schip te zijn gevallen.

„Wat Vlamingen opvalt in mijn taalgebruik is dat ik Nederlandse uitdrukkingen gebruik. Stopwoordjes als 'nou' en 'hoor'.

Vernederlandste zinsbouw. En wat Nederlanders opvalt is dat ik nog altijd een Vlaams accent heb. Allebei hebben ze gelijk. Maar het gaat verder dan alleen taalgebruik. Ik hoor er niet meer bij. Dat merk ik. Ik erger me soms aan Nederlanders. Maar ook aan wat typisch Belgisch is. Belgen zijn soms oncommunicatief, hè. Dat valt je dus pas op als je na lange tijd terugkeert. In Nederland heeft men een soort van klantvriendelijkheid gecreëerd. Toen ik me weer moest inschrijven bij een Belgische gemeente meldde ik me bij het loket. Maar achter dat loket waren allerlei mensen met elkaar aan het praten, ze negeerden mij volkomen. Ik riep: 'hallo, ik ben hier, hè'. En ook: 'kijk eens wat vriendelijker!' Ik ben een assertieve Belg geworden, een Nederlander in gedrag."

Barbaar

Wouters is een barbaar in het diepst van zijn gedachten, mijmert hij.

„Bij de oude Grieken waren de barbaren de mensen die van buiten kwamen, van de rand van het rijk. Die werden in zekere zin geapprecieerd, want het waren wel vrolijke potsenmakers. Maar ze hoorden er niet echt bij. Ze spraken de taal niet goed. Ze zagen er wat onverzorgd uit met hun baarden. Ze wekten zeker de indruk dat ze zichzelf niet behoorlijk wasten. Dat zie je in de Belgenmoppen ook terugkomen. De barbaar is degene, die er niet helemaal bij hoort. Hij zit meer aan de rand dan in de kern van de gemeenschap. Dat is precies mijn positie van tussen de wal en het schip. Ik was een barbaar in Nederland. En nu ben ik het verdorie ook nog eens in eigen land. Maar dat gaat me wel goed af."

 Gepubliceerd op: 02.08.15 07:15